

ÎNCHIEIERE.

Această organizație suferă de mai multe rele esențiale, a căror constatare e o datorie a autorului acestei cărți, deși n'are a face cu caracterul ei patronat de Ministeriu.

Felul de alegere al episcopilor îi supune fluctuațiilor și intereselor politice, une ori chiar intereselor personale. Episcopii nu mai pot veni din mănăstiri, dintre care cele mai multe sânt astăzi închisori, spitale, aziluri, une ori și școli sau ruine, iar celelalte sânt lăsate în seama unor egumeni ignoranți și fără demnitate, cari se impun alegerii episcopului pentru un motiv sau pentru un altul. Acolo nu mai e nici cărturărie, nici gospodărie, nici râvnă pentru Biserică și simț al chemării ei: cu două-trei mănăstiri model, dintre cele cu nume mai glorioase, bine organizate și cuprinzând în ele seminariile, apoi Facultatea de teologie, condusă în spirit bisericesc, de arhieriei și Tipografia cărților bisericesti, cărora li trebuie formă practică, material trainic, text curat și limbă adevărat românească — în locul limbii modernizate care a fost așa de mult și cu dreptate criticată ¹, — adevărate pepiniere de episcopi și arhieriei, am folosi mai mult decât cu toate paraginile de astăzi. O singură mănăstire de femei, — având ateliere de arte, pe care actul de fundație al lui Veniamin le prevede pentru Văratec și Agapia, unde doar de se mai lucrează, în vâlmașagul oaspeților mireni din fiecare vară, printre cari eterodocși, șaiac, mohair și dulcețuri de speculă, — ar ajunge.

¹ V. Ghibu, *Limba cărților bisericesti*.

Preoții — scăpați de tutela epitropiilor de enoriași — ar putea fi consultați în tot ce privește părți din gospodăria Bisericii, rezervând Sinodului dogma și administrația bisericească superioară, scoțându-l de supt tutela ministrului de Culte. Nici într'un caz dintre preoții trăiți în mediul laic, materialist și sceptic, amestecați în viața politică, legați prin interesele familiei lor din preoție, nu s'ar ridica episcopii, prin voturi date potrivit cu interesele unui partid astăzi, ale altui partid de mâine, în folosul unor preoți văduvi, foști profesori și elemente cunoscute în luptele politice. S'ar înlătura astfel și «afaceri» ca aceia din 1896 a Mitropolitului Ghenadie Petrescu, fost episcop de Argeș, a cărui ambiție jignî pe unii și servi pe alții, aducând *caterisirea* sa de sinod, care apoi, supt alt Ministeriu, îi restituî, la distanță de câteva luni (20 Maiu — 4 Decembre), situația de Mitropolit, luându-i făgăduiala că va demisiona, — «afacere» care, unită cu «cazul» Mitropolitului Moldovei Partenie (1909), a săpat esențial prestigiul clerului înalt în România.

Un fond al Bisericii, cu izvoare mult mai bogate decât ale Casei Bisericii de astăzi, cu o conducere care să facă a se simți voința arhierilor, — impuindu-li-se oricâtă răspundere pentru aceasta, față de înalta instituție a Curții Conturilor —, ar avea să suporte toate cheltuielile clerului. Iar grija monumentelor bisericesti, care sânt cea mai curată fală a noastră, nu poate fi împărțită cu nimeni de o Comisiune a lor, cu caracter permanent, cu competență deplină și cu puteri executive.

Credința tare a celui ce scrie aceste rânduri, e că numai astfel Biserica românească, în care au intrat, de o vreme, atâția tineri cu sentimente curate, s'ar putea ridica din zdrențele umilinții și din praful ruinelor sale. Și aceasta trebuie să se facă, pentru că în starea Bisericii unui popor se oglindește mai strălucitor moralitatea lui, condiție esențială a vieții lui de Stat și naționale.